

Sygn. akt **XXVII Ca 2516/19**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Agnieszka Fronczak (spr.)
Protokolant:	Julia Kuźniarska

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2023 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. B. i G. B.**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie

z dnia 08 października 2019 r., sygn. akt I C 722/19

1. zmienia zaskarżony wyrok i w jego punkcie pierwszym zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz K. B. i G. B. kwotę 5.929,03 CHF (pięć tysięcy dziewięćset dwadzieścia dziewięć 03/100 franków szwajcarskich) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 marca 2019 roku do dnia zapłaty oraz w punkcie drugim zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz K. B. i G. B. kwotę 4.617 zł (cztery tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz K. B. i G. B. kwotę 2.800 zł (dwa tysiące osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej.

Sygn. akt XXVII Ca 2516/19

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 11 marca 2019 r. (data prezentaty) powodowie K. B. i G. B., reprezentowani przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. łącznie kwoty w wysokości 5.929,03 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że w dniu 27 września 2007 r. zawarli z pozwanym (...) S.A. (w dacie umowy działającym pod nazwą (...) Bank S.A.) umowę o kredyt hipoteczny o numerze (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...), waloryzowany kursem CHF. W ocenie powodów, z uwagi na niewskazanie w umowie w jakiegokolwiek kwocie kosztu tzw. spreadu walutowego, tj. różnicy pomiędzy kursem (ceną sprzedaży), a kursem (ceną

kupna) waluty, umowa kredytu, którą zawarli, nie spełnia wymogów określonych w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z którym, umowa kredytu powinna zawierać informację o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową oraz informację o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument. Powodowie wskazali, że wyszczególnione w umowie pozycje określające całkowity koszt kredytu nie zawierały kosztów tzw. spreadu walutowego, mimo że koszt ten był pozwanemu znany w dacie sporządzenia umowy. Powyższe zdaniem powodów upoważniało ich do skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego, określonego w art. 15 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, na podstawie którego kredytobiorca zwraca kredyt bez oprocentowania i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy. Dochodzona pozewem kwota stanowiła sumę nadpłaconych kwot od dnia zawarcia umowy kredytu do dnia złożenia oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. w W., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przypisanych.

W uzasadnieniu pozwany przyznał, że strony łączyła umowa o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF. Zaprzeczył, aby treść postanowień zawartej między stronami umowy, nie odpowiadała prawu, w tym przepisom ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim. W umowie zawarto postanowienia określające zarówno całkowity koszt kredytu, rzeczywistą roczną stopę oprocentowania, jak i łączną kwotę wszystkich kosztów, opłat i prowizji związanych z zawarciem umowy. Dodatkowo w § 1 ust. 3a umowy wskazano, że podana w nim kwota zobowiązania w walucie CHF, miała charakter informacyjny i mogła się różnić od wartości kredytu w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, a z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy o kredycie konsumenckim wprost wynika, że w umowie nie uwzględnia się kosztów wynikających ze zmiany kursów walut.

Wyrokiem z dnia 8 października 2019 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w sprawie I C 722/18:

1. oddalił powództwo;
2. zasądził od K. B. i G. B. solidarnie na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego orzeczenia wnieśli powodowie, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego - ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 20.07.2001 r. dalej jako ukk w postaci uznania, że:

a) umowa kredytu będąca przedmiotem sporu nie jest objęta sankcją kredytu darmowego,

b) koszt spread'u walutowego stosowanego przez bank nie jest kosztem kredytu w rozumieniu art. 4 ust. 2 pkt. 8 ukk, a wynika z ryzyka walutowego objętego wyłączeniem z art. 7 ust. 2 pkt. 5 ukk, i tym samym nie musi być uwzględniany w CKK, RRSO i łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji,

c) w sprawie doszło do przedawnienia roszczenia,

2. naruszenie prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego skutkujące błędnym ustaleniem stanu faktycznego przyjętego za podstawę wyrokowania, który miał wpływ na treść wyroku poprzez uznanie przez Sąd I instancji, że w sprawie nie zachodzi podstawa do skutecznego skorzystania z tzw. sankcji kredytu darmowego, koszt spreadu walutowego nie jest kosztem kredytu uwzględnianym w CKK i RRSO i łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, a pochodną ryzyka walutowego,

3. naruszenie art. 8 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym poprzez pominięcie faktu, iż pozwany pomimo naruszenia wskazanego przepisu nie

podjął inicjatywny dowodowej w zakresie wskazanym szczegółowo w treści apelacji z powodu braku odpowiedzi na reklamację. Tym samym pozwany przyznał, iż dane wskazane w reklamacji zostały podane błędnie (pozwany powinien podjąć inicjatywę dowodową wykazującą, iż wskazanie w umowie CKK, RRSO i łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji są prawidłowo wskazane, gdyż w ocenie powodów nawet pomijając kwestię spreadu to dane te są podane błędnie).

4. naruszenie prawa materialnego w postaci art. 6 k.c. oraz naruszenie prawa procesowego w postaci art. 227 k.p.c. wzv. z art. 232 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie co miało wpływ na błąd w ustaleniach faktycznych Sądu I instancji, który niewłaściwie uznał, że powodowie nie udowodnili zasadności i wysokości dochodzonego w sprawie roszczenia.

Podnosząc powyższe, skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, jak również kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych,

ewentualnie o: uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi orzeczenie o dotychczasowych kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego, za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację, pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje;

Apelacja powodów została przez Sąd odwoławczy uznana za skuteczną, prowadząc tym samym do zmiany kwestionowanego orzeczenia.

Na wstępie wskazać należy, że zgodnie z art. 387 § 2¹ k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, ani nie zmienił ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, a w apelacji nie zgłoszono zarzutów dotyczących tych ustaleń, uzasadnienie wyroku może zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd Okręgowy stwierdza, że okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zostały przez Sąd Rejonowy ustalone prawidłowo, w oparciu o zaferowany materiał dowodowy i stosownie do jego treści.

W ocenie sądu odwoławczego Sąd I instancji dokonał jednak nieprawidłowej subsumcji stanu faktycznego tej sprawy do przepisów prawa, co doprowadziło do błędnego przyjęcia przez ten Sąd, iż w warunkach omawianej sprawy powodom nie przysługuje prawo skorzystania z sankcji tzw. kredytu darmowego.

Na wstępie rozważań podkreślić należy, że prawidłowa realizacja obowiązku informacyjnego ma umożliwić kredytobiorcy porównanie ofert poszczególnych przedsiębiorców i świadomy wybór najkorzystniejszej oferty. Konsument musi być więc w pełni poinformowany zarówno o kosztach wchodzących w skład całkowitego kosztu kredytu, ale również o kosztach pozostałych (art. 4 ust. 2 pkt 9 ukk).

Przepisy prawa obowiązujące na dzień zawierania spornej umowy kredytu w sposób wyraźny określały obowiązek szacowania kosztów. Zgodnie bowiem z art. 4 ust. 3 ukk jeżeli nie jest możliwe podanie kosztów, do których poniesienia zobowiązany jest konsument, należy określić ich szacunkową wysokość oraz okoliczności, od których zależy ich ostateczna wysokość i obowiązek zapłaty przez konsumenta.

Nie znajduje więc uzasadnienia argumentacja, iż nie jest możliwe obliczenie tej wartości wobec zmienności parametrów wpływających na wysokość spreadu.

Należy w tym miejscu podkreślić, że sama umowa kredytu indeksowanego nie zawiera jednej zmiennej wartości, czyli kursu danej waluty, ale również inne zmienne, jak np. oprocentowanie. Oprocentowanie umowy kredytu jest ustalane według zmiennej stopy procentowej. Wraz ze zmianą kursu danej waluty zmienia się oprocentowanie umowy kredytu, a przy oznaczaniu kolejnych rat kredytowych dochodzi do jej przeliczenia na przedmiotową walutę.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy uważa zatem, iż można ustalić w sposób szacunkowy wysokość kosztów spreadu poprzez odwołanie się do kursów obowiązujących na datę zawarcia umowy.

Tymczasem na gruncie omawianej sprawy bank błędnie skalkulował całkowity koszt kredytu, albowiem nie uwzględnił kosztu, który konsumentów obciążał - związanego z różnicą między kosztem sprzedaży waluty obcej, a kosztem jej zakupu (przy założeniu, że kurs walut pozostanie stały, czy też przy próbie prognozowania zmian kursu walutowego). Przepis ustawy natomiast wyłączał jedynie spod całkowitego kosztu kredytu koszty związane ze zmianą kursów walut.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie sposób także zgodzić się z twierdzeniem pozwanego, że zmienność kursu wymiany walut, na której oparte są wysokości spreadu obliczane przez kredytodawcę, stanowi jednocześnie jego wyłączenie z definicji ustawowej całkowitego kosztu kredytu, przewidzianej w art. 7 ust. 1 pkt 5 ukk.

Przywołane wyłączenie dotyczy kosztów wynikających ze zmiany kursów walut, jednak należy je rozumieć jako koszty, których nie można obiektywnie przewidzieć. Z uwagi na to, że są one niemożliwe do przewidzenia, nie są podawane w wartościach liczbowych w umowie, a jedynie w postaci informacji, iż takie koszty mogą wystąpić. (vide: K. Kwapisz [w:] Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz, Warszawa 2010, art. 7). Co więcej, uważa się że to wyłączenie było zbędne bowiem informacje dotyczące całkowitego kosztu kredytu oraz rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania uwzględniają jedynie wysokość określonych wskaźników na dzień zawarcia umowy (vide: R. Trzaskowski [w:] Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz, Warszawa 2005, art. 7.).

Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18: „art. 4 u.k.k. z 2001 r. określał w ust. 2, jakie dane powinna zawierać umowa o kredyt konsumencki (w tym informacje o rocznej stopie oprocentowania i całkowitym koszcie kredytu), a w ust. 3 zastrzegł, iż jeżeli nie jest możliwe podanie kosztów, do których poniesienia zobowiązany jest konsument, należy określić ich szacunkową wysokość oraz okoliczności, od których zależy ich ostateczna wysokość i obowiązek zapłaty przez konsumenta. Regulacje te były w praktyce źródłem wątpliwości co do sposobu określania w umowie składników o zmiennej wysokości. W doktrynie wskazywano, że w takiej sytuacji oprócz zasad ostatecznego określenia wysokości tych składników, w umowie należało podać ich wysokość wyliczoną według wartości tych wskaźników na dzień zawarcia umowy. Uzasadniano to analogią do reguły wyrażonej w cz. I ust. 4 Załącznika do omawianej ustawy, nakazującej uwzględnienie - w celu obliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania - należności w wysokości "z dnia zawarcia umowy", i pozostającej w zgodzie z art. 1a ust. 6 dyrektywy 87/102, przewidującym że w przypadku umów kredytowych zawierających postanowienia dopuszczające zmianę stopy procentowej, odsetek oraz kwoty lub poziomu innych opłat wliczonych w efektywną roczną stopę oprocentowania, ale niemożliwych do określenia w chwili obliczania stopy procentowej, efektywna roczna stopa oprocentowania będzie obliczana przy założeniu, że odsetki i inne opłaty pozostaną niezmiennione i będą obowiązywać do końca umowy kredytowej. W konsekwencji uznawano też, że w przypadku owych zmiennych składników koszty szacunkowe - odpowiadające art. 4 ust. 3 u.k.k. z 2001 r. - to takie, które odpowiadają wielkości wskaźników istniejących w chwili zawarcia umowy. Z tego względu w kontekście art. 7 ust. 1 pkt 5 u.k.k. z 2001 r., wyłączającego z zakresu całkowitego kosztu kredytu koszty "wynikające ze zmiany kursów walut", wyjaśniano też, że wyłączenie to było zbędne, gdyż w sytuacji, w której wysokość kosztów (oprocentowania, rat, prowizji) uzależniona jest od czynników o zmiennym charakterze, należało przyjąć, iż informacje dotyczące całkowitego kosztu kredytu oraz rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania tak czy inaczej uwzględniałyby jedynie wysokość określonych wskaźników na dzień zawarcia umowy (a więc bez zmian kursów). W tym świetle można było bronić poglądu, że całkowity koszt kredytu powinien obejmować także koszt wynikający ze spreadu walutowego, wyliczany stosownie do kursów kupna i sprzedaży waluty według stanu na dzień zawarcia umowy".

Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że koszty spreadu walutowego podlegały ujawnieniu w umowie i wliczeniu do całkowitego kosztu kredytu, chociażby w sposób szacunkowy ze wskazaniem okoliczności, od których zależy jego ostateczna wysokość i obowiązek zapłaty przez konsumenta.

Braki w tym zakresie ujawnione w umowie należało traktować jako niewypełnienie obowiązków informacyjnych nałożonych na przedsiębiorcę, co uprawniało stronę powodową do skorzystania z sankcji kredytu darmowego.

Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 15 ust. 1 u.k.k., w przypadku naruszenia przez kredytodawcę postanowień art. 4-7 treści zawartej umowy o kredyt konsumencki ulega zmianie w ten sposób, że konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, obowiązany jest do zwrotu kredytu bez oprocentowania i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy, z zastrzeżeniem ust. 3, w terminie i w sposób ustalony w umowie. Jeżeli umowa nie określa sposobu spłaty kredytu, konsument obowiązany jest do jego zwrotu w równych ratach, płatnych co miesiąc od dnia zawarcia umowy. Jeżeli umowa nie przewiduje terminu spłaty kredytu, konsument obowiązany jest do jego zwrotu w terminie pięciu lat.

Nie jest jednocześnie uprawniony zarzut strony pozwanej wskazujący na częściowe przedawnienie roszczeń powodów.

Należy w tym miejscu wskazać, że bieg terminu nie rozpoczął się w dacie zawarcia przez strony umowy, a w chwili, w której powodowie wystosowali do pozwanego oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego. Dopiero bowiem złożenie takiego oświadczenia skutkuje przeliczeniem określonym w art. 15 u.k.k. i uaktywnia wymagalność uprawnienia z sankcji określonej w niniejszym przepisie.

Jednocześnie zdaniem Sądu Okręgowego wyliczenie przyjęte i przedstawione przez powodów co do kwoty nadpłaty w okresie wskazanym w pozwie jest prawidłowe. Świadczenie nienależne, które podlega zwrotowi, określane jest łącznie i może być wyrażone w jednostkach franków szwajcarskich, zwłaszcza że skarżący spłacali należność z umowy kredytu w okresie wskazywanym w pozwie również w tej walucie.

Mając to wszystko na względzie Sąd Okręgowy uznał, że powodowie zasadnie domagali się udzielenia im ochrony prawnej żądanej w pozwie.

Uznając zatem zasadność apelacji, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i w jego punkcie pierwszym zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz K. B. i G. B. kwotę 5.929,03 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 marca 2019 roku do dnia zapłaty oraz w punkcie drugim zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz K. B. i G. B. kwotę 4.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Przyznane na rzecz powodów kwoty zostały zasądzone na ich rzecz łącznie wobec braku podstaw prawnych do określenia solidarności po stronie wierzycieli.

O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c., mając na uwadze, że skarżący wzywali pozwanego do zapłaty przed wytoczeniem powództwa, a zatem określenie daty początkowej opóźnienia, jako daty wniesienia pozwu, jest w pełni uzasadnione.

Zmiana wyroku skutkowałą również zmianą rozstrzygnięcia o kosztach procesu przed Sądem I instancji, o których Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. – stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik postępowania, na które złożyły się: opłata od pozwu oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa oraz koszty zastępstwa procesowego ustalonego według stawek minimalnych pełnomocnika strony powodowej.

Na koszty postępowania przed Sądem II instancji złożyła się natomiast opłata od apelacji oraz koszty zastępstwa procesowego zgodnie z § 2 pkt 5 w zw. z art. 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.